

Vurdering efter habitatbekendtgørelsen i forbindelse med ansøgning om råstofindvinding på matr.nr. 16k, 16m og 29g Den mellemste Del, Borbjerg i Holstebro Kommune

Dato 24-11-2023

Sagsbehandler Nanna R. Lauridsen

raastoffer@ru.rm.dk

Tel. +45 9243 2117

Sagsnr. 1-50-71-27-23

A. Lovgrundlag**A.1 Natura 2000**

Før Region Midtjylland giver tilladelse til råstofindvinding efter råstoflovens¹ § 7, skal regionen i henhold til § 6, stk. 1 i habitatbekendtgørelsen² foretage en vurdering af om det ansøgte, i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Denne vurdering kaldes derfor en Natura 2000-væsentlighedsvurdering.

Vurderingen af om en plan eller et projekt påvirker et Natura 2000-område væsentligt er baseret på, om projektet påvirker de karakteristika og miljømæssige forhold, der kendetegner det konkrete Natura 2000-område, herunder særligt de konkret fastsatte bevaringsmålsætninger for de arter og naturtyper, der er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Hvis regionen, i væsentlighedsvurderingen, ikke kan udelukke, at det ansøgte råstofindvindingsprojekt kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal regionen foretage en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan Region Midtjylland ikke meddele tilladelse til det ansøgte.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 124 af 26/1/2017 om råstoffer med senere ændringer.

² Bekendtgørelse nr. 2091 af 12/11/2021 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

Væsentlighedsvurderingen og, hvis påkrævet, konsekvensvurderingen skal fremgå af regionens afgørelse efter råstofloven, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 4.

Region Midtjyllands konkrete Natura 2000-væsentlighedsvurdering for det ansøgte råstofvindingsprojekt fremgår af afsnit B.

A.2 Bilag IV

Før Region Midtjylland giver tilladelse efter råstoflovens § 7, skal regionen vurdere efter habitatbekendtgørelsens § 10, om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for dyrearter, optaget på habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge plantearter, også optaget på bilag IV.

Region Midtjyllands konkrete bilag IV-artsvurdering for det ansøgte råstofvindingsprojekt fremgår af afsnit C.

B. Natura 2000-væsentlighedsvurdering

Nærmeste Natura 2000-område er N41 Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø bestående af habitatområde H41 Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø og fuglebeskyttelsesområde F29 Flyndersø og Skalle Sø. Natura 2000-området er beliggende ca. 10 km nordøst for det ansøgte areal.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området fremgår af nedenstående tabel.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 41		
Naturtyper:	Lobeliesø (3110)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Højmose* (7110)	Nedbrudt højmose (7120)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Stilkege-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Blank seglmos (6216)	Stor vandsalamander (1166)
	Odder (1355)	Damflagermus (1318)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 29		
Fugle:	Fiskeørn (Y)	Rørdrum (Y)
	Rødrygget tomskade (Y)	

Tabellen viser naturtyper og/eller arter på udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype jf. habitatdirektivet. Ved fuglearterne er det angivet, om der er tale om ynglefugle (Y) eller trækfugle (T).

Natura 2000-området er, jf. Natura 2000-planen³ og seneste basisanalyse (2022-2027), specielt udpeget for at beskytte de store mosaikagtige forekomster af tørre og våde naturtyper, herunder især tør hede, surt overdrev, stilkege-krat og skovbevokset tørvemose. Desuden har området særlig betydning for et af landets eneste ynglepar af fiskeørn og til dels for rørdrum, der begge er på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet.

Miljøpåvirkninger som følge af råstofindvinding af sand, grus og sten er meget lokale og vurderes på baggrund af mange års erfaringer og publikationer⁴ kun at kunne påvirke de helt nære omgivelser inden for 200 m. Dette gælder blandt andet øget støj, vibrationer, støv eller emissioner af kvælstofoxider, som henfalder, uddør eller fortyndes inden for kort afstand.

Visse våde habitatnaturtyper, herunder især lobeliesø, kan være særligt følsomme over for ændringer i vandstanden. Da der ikke indvindes råstoffer under grundvandspejlet på tilladelsens areal (matr.nr. 16k, 16m og 29g Den mellemste Del, Borbjerg) eller indvindes vand til grusvask, vurderer regionen, at der ikke er risiko for at påvirke grundvandsstanden. Indvindingsområdet ligger ydermere ikke i nærheden af vandløb eller søer, som har direkte hydraulisk sammenhæng med Natura 2000-området. Nærmeste å er et privat vandløb (bæk, ca. 70 m syd), som afvander til Skave Å, der ligger ca. 750 m syd for indvindingsområdet. Råstofindvindingsprojektet vil ikke påvirke det private vandløb eller Skave Å.

Regionen har foretaget opslag på Naturdata⁵, Arter.dk⁶ og Naturbasen.dk⁷ (licens G03/2021). Der er ingen registreringer af udpegningsarterne inden for eller i umiddelbar nærhed af projektet. Stor vandsalamander er blevet registreret ved feltarbejde foretaget i forbindelse med udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten i en § 3-sø 70 m sydøst for graveområdet. På grund af afstanden til Natura 2000-området vurderes ingen af de kortlagte levesteder for stor vandsalamander inden for Natura 2000-område at blive påvirket af projektet. Regionen vurderer derfor, at projektet ikke væsentligt vil påvirke stor vandsalamander inden for Natura 2000-området. Da stor vandsalamander også er en bilag IV-art, har regionen foretaget en vurdering af projektets påvirkning på arten uden for Natura 2000-området i afsnit C.

³ Natura 2000-plan 2022-2027 - Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø. Miljøstyrelsen, november 2021.

⁴ Se udvalgte publikationer på regionens hjemmeside.

⁵ Naturdata - Danmarks Miljøportal (miljoportal.dk), opslag d. 21-11-2023.

⁶ Arter.dk - Fundsøgning, opslag d. 21-11-2023.

⁷ Naturbasen - Søgkort Region Midtjylland (naturbasen.dk), opslag d. 21-11-2023.

Region Midtjylland vurderer samlet, at det ansøgte råstofindvindingsprojekt ikke vil påvirke Natura 2000-områdets bevaringsmålsætninger eller udpegningsgrundlag væsentligt, hverken direkte eller indirekte. Region Midtjylland finder derfor, at der ikke skal foretages en nærmere konsekvensvurdering af påvirkninger på Natura 2000-området, jf. habitatbekendtgørelsens § 6 stk. 2.

C. Bilag IV-artsvurdering

I forbindelse med miljøvurderingen af det ansøgte råstofindvindingsprojekt har Region Midtjylland vurderet, at miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en undersøgelse af forekomst af og levesteder for bilag IV-arter og en vurdering af projektets påvirkning af bilag IV-arter (regionens afgrænsningsudtalelse er vedlagt råstoffilladelsen som bilag D). Miljøkonsekvensrapporten af 2. marts 2023 indeholder derfor en biologisk kortlægningsrapport udarbejdet af Profus (rapportens bilag 8). Kortlægningsrapporten er vedlagt som bilag B.4 til råstoffilladelsen.

Profus har kortlagt forekomsten af følgende arter, da de potentielt kan forekomme i nærheden af det ansøgte areal:

- markfirben
- stor vandsalamander, løgfrø, spidssnudet frø, strandtudse
- damflagermus, vandflagermus, sydflagermus, troldflagermus, dværgflagermus.

Metode for kortlægning af de enkelte arter følger DCE's tekniske anvisninger for de specifikke arter og artsgrupper⁸ samt forvaltningsplan for flagermus⁹.

Markfirben

Kortlægningen af markfirben blev foretaget på 4 lokaliteter, 2 heder og 2 overdrev. Der blev ikke fundet markfirben på de fire lokaliteter. Alle observerede krybdyr blev registreret, hvilket i alle tilfælde var individer af almindeligt firben.

Padder

Profus kortlagde padder i og ved 46 lokaliteter, 33 søer og 13 moser. Ved kortlægningerne konstaterede Profus forekomst af bilag IV-padder i 3 af de 46 lokaliteter, hvor der i alle tilfælde var tale om forekomster af stor vandsalamander. I de tre tilfælde var der tale om

⁸ [AU Ecoscience - Fagdatacenter for Biodiversitets tekniske anvisninger](#)

⁹ Naturstyrelsen, Miljøministeriet 2013. Forvaltningsplan for flagermus. Beskyttelse og forvaltning af de 17 danske flagermus-arter og deres levesteder.

rastende voksne individer af stor vandsalamander. Der blev således ikke konstateret yngleforekomster af bilag IV-padder i nogen af de 46 lokaliteter.

De tre lokaliteter (søer), hvor stor vandsalamander blev observeret, er placeret hhv. ca. 70 meter sydøst, 370 m nordvest og 950 m nordøst for projektarealet.

Den nærmeste lokalitet er et vandhul, som ligger i skov og er anlagt med stejle brinker, med fuldstændigt fravær af undervandsvegetation (på nær lidt kors andemad).

Viborgvej går på tværs (øst-vest) mellem indvindingsområdet og de øvrige lokaliteter hhv. nordvest og nordøst for indvindingsområdet.

Grundet afstanden mellem vandhullerne samt placeringen af Viborgvej som en naturlig barriere, vurderer regionen, at der ikke er økologisk forbindelse mellem vandhullerne.

Skave Grusgrav A/S har planlagt at etablere et paddehegn langs den østlige afgrænsning af indvindingsområdet på matr.nr. 16m Den mellemste Del, Borbjerg for at sikre, at individer af stor vandsalamander ikke bevæger sig ind på projektarealet, imens der foregår råstofindvinding. Således forhindres individdrab af stor vandsalamander. Paddehegnet vil blive fjernet, når råstofindvindingen er afsluttet.

Flagermus

Profus registrerede fire arter af flagermus ved kortlægningen med fastmonterede detektorer, som foregik på to lokaliteter. Ved lokalitet 1 blev der registreret tre arter: syd-, vand- og troldflagermus. Ved lokalitet 2 blev de samme 3 arter samt dværgflagermus registreret. Det samlede billede af kortlægningerne tyder på, at området har meget ringe værdi som fourageringsområde for flagermus, og at der sandsynligvis ikke forekommer væsentlige yngle- eller rastebestande i nærheden af projektarealerne eller i oplandet til disse.

Selve projektarealet rummer ikke træer eller bygninger, der kan anvendes af flagermus som yngle- eller rasteområder, da arealet udgøres af landbrugsmarker. Projektarealet er generelt omkranset af læhegn, og de tilstødende arealer omfatter desuden haver omkring huse og gårde samt enkelte skovbryn. Ved Profus' besigtigelser blev træerne i læhegnene vurderet til at være sunde og relativt unge og ikke rumme potentiale for forekomst af hulheder, der kan anvendes som yngle- eller rastelokaliteter for flagermus. En enkelt død stamme med løs bark blev vurderet at rumme et meget lille potentiale for forekomst af flagermus

Det overordnede billede ved besigtigelserne var, at læhegnene ikke rummede træer med hulheder, der kunne udgøre potentielle yngle- eller rastelokaliteter for flagermus.

Øvrig kortlægning

Profus besøgte også projektarealerne (det ansøgte areal og den eksisterende råstofgrav). Det vurderes, at projektarealerne overordnet ikke udgør potentielt værdifulde levesteder for bilag IV-arter.

Ved besigtigelserne observerede Profus et enkelt individ af stor hornugle, der blev skræmt op ved læhegnet/skovbrynet ved den vestlige afgrænsning af den eksisterende råstofgrav. Stor hornugle er en fåtallig ynglefugl i Danmark med en bestand, der i 2013 blev opgjort til 70 par (ifølge DOFbasen¹⁰). Stor hornugle er ofte tilknyttet grusgrave, hvor den typisk raster og yngler oven for stejle skrænter.

Det vurderes, at stor hornugle sandsynligvis er blevet tiltrukket til området efter etablering af den eksisterende grusgrav, og at etablering af nye graveområder i de ansøgte arealer vil bidrage positivt til, at arten kan fortsætte med at anvende området som levested i projektets driftsfase.

Regionens samlede vurdering

For markfirben vurderer regionen, at det ansøgte råstofvindingsprojekt ikke vil beskadige eller ødelægge nogen yngle- eller rasteområder på baggrund af, at der ikke blev registreret markfirben ved kortlægningen af Profus.

For stor vandsalamander vurderer regionen, at råstofvindingsprojektet ikke vil påvirke vandhullet syd for indvindingsarealet. Dette vurderes på baggrund af afstanden til søen samt det, at der ikke vil foregå indvinding under grundvandspejlet. Etablering af paddehegn langs indvindingsområdets østlige afgrænsning vil sikre, at stor vandsalamander ikke indvandrer til den aktive råstofgrav og mindsker således risikoen for individdrab.

For arter af flagermus vurderer regionen, at det ansøgte råstofvindingsprojekt ikke vil beskadige eller ødelægge nogen yngle- eller rasteområder, da læhegnene omkring indvindingsområdet ikke udgør egnede yngle- eller rasteområder for flagermus og i øvrigt ikke fældes.

Region Midtjylland vurderer på baggrund af ovenstående oplysninger, at projektet ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for dyrearter optaget på habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge plantearter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

¹⁰ DOFbasen - af Dansk Ornitologisk Forening: <https://dofbasen.dk/>